

Berachot Sources 23

רא"ש מסכת ברכות פרק ו סימן יב

יב ואמר מר בר רב אשי האי דובשא דתמרי מברך עליה שהכל מ"ט זיעה בעלמא הוא וכתב בעל ה"ג והוא שנתן בו מים דאי לבדו הוא מברך עליו בורא פרי העץ דאישתני לעלויא כמו שמן זית ולא נהירא דהוי כמו היוצא מן הרמונים ומן התאנים דאמרין בפרק כל שעה (דף כד ב) ⁽⁹⁾ דחשבינן להו זיעה בעלמא ואין סופג את הארבעים אלא על היוצא מן הזיתים ומן הענבים גבי ערלה ⁽¹⁰⁾ ולא עדיף מיין תפוחים * ואפשר דטעמא דגאון משום דבקרא כתיב ודבש ולא כתיב תמרים ואם ⁽¹¹⁾ כן קרא איירי בדבש הזב מאליו מן התמרים ובכלל שבעת המינים הוא ומברך עליו בורא פרי העץ וברכה אחת מעין שלש ⁽¹²⁾ ולא דמי ליוצא מן הרמונים ומן התאנים וליין תפוחים דהני יוצאים על ידי כתישה וסחיטה אבל הזב מאליו מן התמרים היינו דבש האמור בפסוק ושכר העשוי מן התמרים או שכר שעורים מברכין עליו שהכל ⁽¹³⁾ כדאיתא בפ' המוכר פירות (דף צו ב) ואם תאמר בשכר שעורין אמאי מברכין שהכל והלא השעורים עיקר ומשתי לעלויא. וי"ל דאית להו עלויא אחרינא בפת ⁽¹⁴⁾ כדאמרין לעיל אי נמי כיון שהמשקה צלול עיקרו על שם המים ולא שייכא להא דרב ושמאל דכל שיש בו מה' המינים לפי שאין כאן כי אם טעם בעלמא מידי דהוה אשתיתא ⁽¹⁵⁾ דאמרין לקמן דעל רכה מברך שהכל. ^מ ותמרי דעבדינהו טרימו מברכים עלייהו בורא פרי העץ. מאי טעמא דבמילתייהו קיימי כדמעיקרא:

הגהות אשרי מסכת ברכות פרק ו סימן יב

* ומהר"ם מקיים פירוש ה"ג כמו שאנו אומרים לקמן אם תחלה בפה"א שלקן שהכל גם הכא שתחלת תמרים בורא פרי העץ הואיל ואשתני לגריעותא בפה"א שאין סברא להוריד אותו משתי מעלות אם לא נתן בו מים ומה שהביא ראה מן היין דבסמוך גמרא לא אייתי ראה אלא שאינו קרוי פרי לענין תרומה ויכול להיות שגם יין תפוחים מברך בורא פרי האדמה שלא תורידנו ב' מעלות. מא"ז:

חדושי הרשב"א מסכת ברכות דף לח עמוד א

דבש של תמרים ויין תפוחים וחומץ סתוניות וכו' רבי אליעזר מחייב קרן וחומש רבי יהושע פוטר, פרש"י ז"ל לפי שלא ניתן למשקה אלא ענבים וזתים בלבד הא שאר כל מי פירות זיעה בעלמא הוא והיינו כמר בר רב אשי, וקשיא לי דתינח כולהו אלא חומץ סתוניות מאי איכא למימר דאדרבה לא ניתן אלא למשקה ואין דרכו ליאכל ודרך היוצא ממנו ליאכל הוא כדאיתא בנדרים פ' הנודר מן המבושל [נ"ג א'], והכי נמי קשיא למה שפי' בתוספות דזתים וענבים אישתנו לעלויא אבל כל שאר מי פירות לא אישתנו לעלויא והלכך קרי לכולהו זיעה בעלמא, דחומץ סתוניות ודאי אישתני לעלויא ולית ליה עילויא אחרינא, ואולי נאמר דכיון שהסתוניות בעצמן שהן הענבים הרעים שאינם מתבשלים לעולם הן גרועין מאד ואינן ראויין גם היוצא מהן אף על פי שהוא יותר ראוי מהן עצמן, מ"מ הוא גרוע כל כך שאינו ראוי ליקרות משקה אלא זיעה בעלמא, והראב"ד ז"ל פירש דטעמא דר' יהושע משום דקסבר דגמרינן תרומה מבכורים מה בכורים משקה היוצא מהן כמותן דכתיב אשר תביא מארצך, והכי דריש בספרי, אף תרומה נמי, ואוקי באתרה מה תרומה יין ושמן הוא דמחייב שאר משקין לא אף בכורים היוצא מהן יין ושמן אין שאר משקין לא, והדר גמיר בכורים מתרומה, והקשה הוא ז"ל אי הכי טעמא דרבי יהושע לאו משום זיעה הוא כמר בר רב אשי אלא מהאי טעמא ואפילו כתשן והוציא מהן משקין, ודחק ותירץ הוא ז"ל דאפשר דמר בר רב אשי סבר לה כותיה בהיכא דהוי זיעה אבל היכא דכתשן לא דעיקר הוי ולא גרע ממיא דסילקא, והקשה עוד אם כן אפי' כרבי אליעזר דע"כ לא פליג רבי אליעזר אלא בפירות ועשאן משקה אבל משקי' שזבו זיעה בעלמא נינהו ולא משלם חומש ותירץ דאיכא למימר דמילתא דפשיטא לי' קאמר דכר' יהושע ודאי אבל כר"א ספק אלו הן דברי הרב ז"ל, ובודאי שהם דברים רחוקים מאד, חדא דא"כ היכי תליא כלל הא דמר בר רב אשי בהא דר' יהושע דההיא דר' יהושע תלי בגזרת הכתוב ואף על גב דהוי משקה גמור ודמר בר רב אשי הוי משום דלא חשיב ליה משקה אלא זיעה, ועוד דא"כ מאי דקאמר מרנא דמר בר רב אשי סבר לה כותיה בהיכא דהוי זיעה אבל היכא דכתשן לא אטו מי פליג מר בר רב אשי אההיא דרבי יהושע דתלי טעמיה בגזרת הכתוב וגמר לה מבכורים, ואנן דקיי"ל דמיא דכולהו שלקי ככולה שלקי מי מפקינן הא דרבי יהושע לבר מהלכתא, ואי שלקו להו לתמרי ונפיק מינייהו דובשא דרך בשול מי מברכין עליה בורא פרי העץ, אלא משמע דטעמא קא דרשינן דכיון דלא חאיל שם תרומה אסחיטת הפירות לבד מיין ושמן ש"מ דלא חשוב משקה אלא זיעה בעלמא וחומץ סתוניות נמי כטעמא דאמרן, ולא דמיא למיא דשלקי ומיא דשיבתא דהנהו כיון דרוב אכילתן הוא ע"י שליקה מי שליכתן כמותן הא כל מידי דלית דרכיה למשלקי' ולא למסחטי' אלא למיכלי' בעיניה בהנהו לא אמרינן שיהיו מימיהן כהן, והא דקא כאיל הכא ושאר כל מי פירות לאו פירות שדרכן לישלק קאמר אלא כעין תפוחים ותמרים שדרכן ליאכל חיים ובעין קאמר כרמונים וענבים וכיוצא בהן, ומ"מ שמעי' מיהא דיין תפוחים ורמונים אין מברכין עליהן אלא שהכל, אבל לפי דברי הרב ז"ל מברכין עליהן בורא פרי העץ, ובתוספתא דמכלתין בריש פרקין תנינן בהדיא שאין מברכין עליו אלא שהכל, דתנינן תמן דבש תמרים ויין תפוחים

וחומץ סתוניות מברכין עליהן כדרך שמברכין על המורייס, ומ"מ מדברי כולם נלמוד בדבש הזב מעצמו מן התמרים שאין מברכין עליו כי אם שהכל, אבל בפירושי הגאון ר"ה ז"ל ראיתי שכתב בשם קצת מרבנות ז"ל דהא דמר בר רב אשי דוקא בששרה את התמרים במים ובשלן כה"ג הוא דהוי זיעה בעלמא דאזוקי מזיק ליה אבל אם הניח חטובות תמרה זב מהן דבש שלא ע"י האור לאו זיעה הוא אלא פרי העץ והכתוב קראו דבש, וקצת סיוע יש לדבריו מהא דשליק את התמרים לא דמי למיא דכולהו שלקי אף על פי שהדברים מתמיהין מצד עצמן דהא מוקמינן להא דמר בר רב אשי כי הא דרבי יהושע, וההיא דרבי יהושע אפילו במשקה והדבש הנסחט ממנו הוא, ועוד דהו"ל כיוצא מן התאנים ומן הרמונים ובפ' כל שעה [כ"ד ב'] חשיב להו זיעא בעלמא ואינו סופג את הארבעים אלא על היוצא מן הזתים ומן הענבים גבי ערלה דאמרינן תמן עלה דההיא דכל איסורין אין לוקין עליהן אלא דרך הנאתן, א"ר זירא אף אנן נמי תנינא אין סופגין את הארבעים משום ערלה אלא על היוצא מן הזתים ומן הענבים ואלו מתאנים ורמונים לא מ"ט לאו משום דלא קאכיל להו דרך הנאתן, וא"ל אביי בשלמא אי אשמעינן פירא גופא ולא קאכיל ליה דרך הנאתן שפיר אלא הכא משום דזיעא בעלמא הוא, ומההיא נמי דפרק כל שעה איכא למידק כדידי דלא מברכין אין רמונים בורא פרי העץ אלא שהכל דזיעה בעלמא הוא, ומ"מ לגבי דבש תמרים אפשר כדברי הגאון ז"ל דדבש כתיב בפרשה ולא תמרים דאלמא אף על הדבש מברך בורא פרי העץ ולבסוף מעין ג' והיינו בדבש הזב מאליו.

רמב"ם הלכות טומאת אוכלין פרק א הלכה ד

אין שם משקה שמקבל טומאה אלא שבעת המשקין שמנינו בלבד אבל שאר מי פירות כדרך שאין מכשירין כך אין מקבלין טומאה כלל. +/ההשגת הראב"ד/ כך אין מקבלין טומאה. א"א לא מצאתי שאין מקבלין טומאה כלל אלא שאין מצטרפין אוכלין בשבעת המשקין דתנן במסכתא טבול יום עיסה שהוכשרה במשקה ונילושה במי פירות ונגע בה טבול יום ר"א אומר פסל את כולה ר"ע אומר לא פסל אלא מקום מגעו אלמא שמצטרפין ותנן נמי בעוקצין עיסה שנילושה במי פירות ונגע בה טבול יום טהורה שאין לך דבר שמחבר לאוכלין אלא שבעת המשקין בלבד אצטרופי הוא דלא מצטרפי הא אינהו גופייהו בני קבולי טומאה נינהו וכל מה שמצא בתוספתא דבש תמרים אין לא אוכל ולא משקה וכן בשאר פירות שאינן לא אוכל ולא משקה ואפילו חישוב עליהן בטלה דעתו בכולן לא אמרו אלא במשקין היוצאין מאליהן שהן זיעה בעלמא אבל אם סחטן למשקין הרי הן כעיקר הפירות ואיה איפה עסיס רמונים ויין של תפוחים שמישנין אותו לרפואת בני מעים והלא השמן משבעה משקין הוא ואמרו שאינו לא אוכל ולא משקין אלא ודאי במוהל היוצא מאליו אמרו בתוספתא השמן לא אוכל ולא משק' ואימתי אמרו השמן תחילה לעולם בזמן שנמחה ולא נשתייר ממנו אלא כפול המשקין היוצאים ממנו מטמאין טומאת משקין, מלת כפול שכתבתי מצאתי אותה משובשת כתובה באיפול וחשבתה שהוא כפול ואולי היא קליפה שנמס כל הזית מאיליו עד שלא נשאר בה אלא הקליפה מ"מ הדבר מוכיח שאינו מדבר אלא במשקה היוצא מאליו. +

שיטה מקובצת מסכת ברכות דף לט עמוד א

פשיטא לי מיא דסלקא כסלקא. יש מפרשים דכי היכי דמברך אכולהו שלקי בורא פרי האדמה הכי נמי במיא דידהו מברך בורא פרי האדמה. והאי פירושא ליתא דמי עדיף מדובשא דתמרי דהוא גוף התמרים דאמרינן לעיל דמברך שהכל. ועוד דאפילו בגרגלידי דלפתא דפרמיניהו פירמי זוטרי הוה סלקא דעתא לברך שהכל אף על פי שהוא גוף הלפתות ממש אי לאו משום דרב יהודה דלאמתוקי טעמא עביד הכי. ועוד דאפילו בשלקות גופייהו פליגי אמוראי לעיל אי קיימי במילתייהו או לא מימיהן מיבעיא. אלא ודאי הכי פירושו דאם בירך על השלקות בורא פרי האדמה נפטרו מימיהן באותה ברכה ואפילו בשאין המים טפלים להם. ודין הוא שאם יש כאן פירות ויש כאן סחיתתן ובירך על הפירות שיפטרו מימיהן כיון דמגופייהו נינהו. ומשום הכי פשיטא ליה לרב פפא אבל מיא דשיבתא מיבעיא ליה שהוא עשב שנותנין (מעט בקדרה למתק בעלמא ולא לאכלו) ובלעז אני"ס. אי למתוקי טעמא עבדי ליה ומכי שליק ליה בטיל ליה אגב מיא ותו לא חזי לברוכי עליה וכיון דכן לא מיפטרי מיא דידיה בברכה דידיה. או דילמא לעבורי זוהמא דידיה שליק ליה ואיהו מתכשר בשליקה וחזי למיכל וכיון דחזי למיכל חזי לברוכי עליה וכיון שכן מיפטרי מיא דידיה בברכה דברך עליה:

רבינו יונה מסכת ברכות דף כז עמוד ב

ומיא דשיבתא בפה"א פי' עשב שנותנים בתבשיל כדי להטעימו ועל המים שלו מברך בפה"א כמו על העשב עצמו דקי"ל מיא דכולהו שלקי ככולהו שלקי וא"ת בדובשא דתמרא (לעיל דף לח). אמאי מברכין עלייהו שהכל כשהוא בעין דכי היכי דאמרי' הכא מיא דכולהו שלקי ככולהו שלקי ה"נ הוה לן למימר דמשקה התמרי דיינינן כמו התמרי וי"ל דהתם אשתנו לגריעותא ולפיכך מברכין עלייהו ברכה גרועה יותר אבל הכא לעילויא אישתנו ומברכין עלייהו ב"פ האדמה ועוד א"ת בשכר של שעורים אמאי לא מברכין עליה בפה"א כמו על השעורים עצמן מפני שאם נשתנו לעילויא אישתנו וי"ל דלא דמי למי השלקות דמי השלקות דרך לאכול בהן הפת כמו בשלקות עצמן ולפיכך חשיבו להו כמו השלקות שעדיין

לא יצאו מתורת אוכל לגמרי אבל השכר יצא מתורת אוכל לגמרי ולפיכך יצא מדינו הראשון ואין מברך עליו אלא שהכל ועוד נוכל לומר שהשעור' כיון שיכול להיות להם מעלה אחרת גדולה שהיינו יכולין לעשות מהן פת ויברכו עליהם המוציא ועכשיו על ידי שעשו מהן שכר יש להם גריעות יותר משאר שעורים שאינם יכולין להגיע למעלת הפת לעולם שכבר יצאו מתורת שעורים לפיכך אין מברכין עליהם אלא שהכל. מפי מורי הרב נר"ו:

רא"ש מסכת ברכות פרק ו סימן יח

יח ומיא דסלקא ומיא דליפתא^(ט) ומיא דשבתא בפה"א^ב דקיימא לן מיא דכולהו שלקי כשלקי ומברכין עלייהו בורא פרי האדמה אף על פי שאין בו כ"א המרק וטעם הירקות מברך עליהן^(ה) כמו שמברך על הירקות עצמן ולא דמי למי פירות דאמרינן לעיל דזיעה בעלמא הוא^(י) לפי שמשקה אין לו טעם הפרי^ג ואפשר שאם בשל הפרי^ז ונכנס טעם הפירות במים מברך עליהן ב"פ העץ:

ט"ז אורח חיים סימן ס"ק ו

(ו) (פמ"ג) אם סחטן כו'. כתב הטור וכת' אחי הר"ר יחיאל כל שכן אם סחטן שמברך על מימיהן כדרך שמברך עליהן ואינו נראה כן דודאי כשסוחטין אותם משתנה לגריעותא. וראה לדבר משקין היוצאין מן הפירות שמברכין עליו שהכל ואם בישראל מברך על המרק כברכת הפרי כו' עכ"ל. ולפמש"ל סימן ר"ב דודאי דבר הנראה לעינים ומורגש בשכל שיוצא טפי ע"י סחיטה וכל שכן כתישה ממה שיוצא מאליו ונרא' לדמות סחיטה וכתישה כבישול ממש אין רא' לרבינו הטור כאן ממשקין היוצאין מפרי דשם יוצאין מאליו ואינו זיעה בעלמא ונראין דברי אחיו הר"ר יחיאל נכונים אלא שאין להקל נגד הטור ויש לברך שהכל ותו נראה דע"י כתישה גם הטור מודה דהוי היוצא כהפרי דאז פשיטא דהוי כבישול שגוף כח הפרי יוצא ממנו כנ"ל:

מרדכי מסכת ברכות פרק כיצד מברכין רמז קכה

מיא דכולהו שלקי כשלקי פי' בין אם סוחט המשקה מהם בין אם בישראל במים ודוקא ירקות שהמשקה שיוצא ממנו עיקרו לטבול בו קאי וחשיב מאכל כמקודם דהא אמרינן פ' חבית (שבת קמד א) משקה הבא לאוכל כאוכל דמי אבל מי תותים ויין תפוחים שעומדין אחר סחיטתם לשתייה (מתחלה) מברך שהכל נהיה בדברו ואחר כך בורא נפשות רבות וכן פירש ר"י בריש פסחים דמיא דסילקא משבח אבל שכר מי שעורין לא משבח ועוד דילמא לא אישתני למעליותא אלא לגריעותא דמעיקרא היו השעורין ראויין ללחם ובסוף פרקין פסק האלפס אחד שכר תמרים ואחד שכר שעורים מברך שהכל:

רמב"ם הלכות ברכות פרק ח

הלכה ב

הסוחט פירות והוציא מהן משקין מברך עליהן בתחלה שהכל ולבסוף בורא נפשות, חוץ מן הענבים והזיתים שעל היין הוא מברך ד בורא פרי הגפן ולבסוף ברכה אחת מעין שלש, ועל השמן בתחלה הוא מברך בורא פרי העץ, במה דברים אמורים שהיה חושש בגרונו ושתה מן השמן עם מי השלקות וכיוצא בהן שהרי נהנה בשתייתו, אבל אם שתה ה השמן לבדו או שלא היה חושש בגרונו מברך עליו שהכל, שהרי לא נהנה בטעם השמן. .

הלכה ד

ירקות שדרכן להשלק שלקן מברך על מי שלק שלהן בורא פרי האדמה, * והוא ששלקן לשתות מימיהן שמימי השלקות כשלקות במקום שדרכן לשתותן, דבש תמרים מברכין עליו תחלה ח שהכל, אבל תמרים שמעכן ביד והוציא גרעינין שלהן ועשאן כמו עיסה מברך עליהן תחלה בורא פרי העץ ולבסוף ברכה אחת מעין שלש.

הלכה ה

הקנים המתוקים שסוחטין אותן ומבשלין מימיהן עד שיקפא וידמה למלח, כל הגאונים אומרים שמברכין עליו בורא פרי האדמה, ומקצתם אמרו ט בורא פרי העץ, וכן אמרו שהמוצץ אותם קנים מברך בורא פרי האדמה, ואני אומר שאין זה פרי ואין מברכין עליו אלא שהכל, שלא יהיה דבש אלו הקנים שנשתנה על ידי אור * גדול מדבש תמרים שלא נשתנה על ידי האור ומברכין עליו שהכל.

אבן האזל הלכות ברכות פרק ח הלכה ב

הלכה ב

הסוחט פירות והוציא מהן משקין מברך עליהן בתחלה שהכל ולבסוף בורא נפשות, חוץ מן הענבים והזיתים שעל היין הוא מברך בורא פרי הגפן ולבסוף ברכה אחת מעין שלש ועל השמן בתחלה הוא

מברך בורא פרי העץ, במה דברים אמורים שהיה חושש בגרונו ושתה מן השמן עם מי השלקות וכיוצא בהן שהרי נהנה בשתייתו אבל אם שתה השמן לבדו או שלא היה חושש בגרונו מברך עליו שהכל שהרי לא נהנה בטעם השמן.

ותמה במ"מ דכיון דאזוקי מזיק אין לברך עליו וכן פירש"י בדף ל"ה ע"ב וכן כתב הרי"ף ז"ל ואי שתי ליה משחא אזוקי מזיק ליה ולא מברך עליה וכבר תמה עליו הטור בסי' ר"ב ע"ב ע"פ שם. ונראה דסובר הרמב"ם דכיון דעכ"פ יש לו תועלת מכיון ששותה אותו ואפשר שותה אותו בשביל שיש דברים דשמן מעלי לזה ולכן אף דאזוקי מזיק ליה ואין דרך לשתותו מברך שהכל והוי כמו קמחא דשערי שם ל"ו ע"א ומצאתי שכ"כ הב"ח ופר"ח והחמד משה, והחמד משה הביא ממה דפסק הרמב"ם דכוסס את השעורה פטור מחומש לפי שהזיק את עצמו, ומוכח דאף היכי דמזיק ליה מברך, אכן שם אמר בגמ' קמ"ל כיון דאית ליה הנאה בעי ברוכי, וכאן כתב הרמב"ם שהרי לא נהנה בטעם השמן וצריך לומר דהא דכתב שהרי לא נהנה הוא רק לומר דלא יברך ב"פ העץ משום דלא נהנה כדמתהני אינשי וכמו דכתב הרי"ף דלא רגילי אינשי לספויי קמחא והוי נשתנה לגריעותא לענין זה וכמו שכל בה"ג להדיא אבל כיון ששתה עכ"פ בשביל איזה תועלת חייב לברך.

בהא דחושש בגרונו הביא הטור בשם הר"ר יוסף דפירש דלאו דוקא חושש בגרונו אלא אורחא דמילתא דאז נותן שמן הרבה ולא בטל אצל האניגרון רק האניגרון הוא לצורך השמן, אבל בה"ג פירש דדוקא חושש בגרונו אבל שלא לרפואה אפילו נותן שמן הרבה הוי אניגרון עיקר, וכתב הטור דכן דעת הרמב"ם כד' בה"ג, ודברי הטור תמוהים דהרמב"ם אינו סובר דשלא לרפואה הוי אניגרון עיקר דהא כתב הרמב"ם או שלא היה חושש בגרונו מברך עליו שהכל דהיינו על השמן עם מי השלקות דעליה קאי, והבה"ג דסובר דאניגרון עיקר כתב להדיא דמברך בפה"א וכדאמרינן להדיא בגמ' דף ל"ט ע"א מיא דסלקא כסלקא, וכבר העיר כזה המ"א על ד' הרמ"א בסי' ר"ב שכתב דמברך על אניגרון שהכל והק' המ"א דהא מיא דסלקא מברך בפה"א, וכ' הגר"א דכיון דלשתיה מברך שהכל כמ"ש התוס' ל"ח ע"א בד"ה האי ובד"ה והא, אכן ברמב"ם פ"ח ה"ד מוכח להדיא דלית ליה האי כללא דכתב להדיא על מיא דסלקא והוא ששלקן לשתות מימיהן שמימי השלקות כשלקות במקום שדרכן לשתותן.

ובד' הרמב"ם דכתב על השמן שהכל צריך לומר דאף דהשתיה לא היה לרפואה מ"מ הא שתה בעיקרו בשביל השמן רק עירב באניגרון שלא יזיקו השמן ומ"מ כיון דאין דרך לשתותו גם באניגרון שלא לרפואה חשיב נשתנה לגריעותא ולא נהנה ומברך שהכל כמו לעיל גבי שמן לחודיה דאף דשתה ומסתמא יש לו צורך בזה דשמן מעלי לכמה דברים ומ"מ כיון דלאו אורחא דאינשי בהכי אפי' ע"י אניגרון ודרכו רק לתבל למאכלים לקבל תועלת השמן ולא לשתיה לכן מברך שהכל. ויותר נראה דגם התוס' לא נחתו כלל להאי כללא דבשתיה מברך שהכל דבאמת דחוק מאד לחלק ממיא דסילקא ולד' הגר"א יהיה צריך לומר דדוקא ששלקם לאכול וגם עכשיו אוכל הסילקא ביחד עם מי הסילקא ולא נזכר זה לא בגמ' ולא בתוס' ורא"ש, ובתוס' שם ל"ט ע"א כתבו על הא דמי סילקא כסילקא אף על פי שאין בה אלא מים וטעם הירקות אף על גב דאמרינן לעיל דמי פירות זיעה בעלמא הוא יש לחלק והרא"ש כתב שם בטעמא דמילתא לפי שהמשקה של מי פירות אין לו טעם הפרי ואפשר שאם בשל הפרי ונכנס טעם הפירות במים מברך עליהן ב"פ העץ, ובטעמא דמברכין על שכר שעורים שהכל אף שהשעורים עיקר ומשתני לעלויא כתב הרא"ש תי' התוס' משום דאית להו עלויא אחרינא בפת ועוד כ' אי נמי כיון שהמשקה צלול עיקרו על שם המים, עכ"פ הך סברה דלשתיה אינו מברך אלא שהכל לא נזכר כלל ברא"ש, ולכן נראה דגם התוס' לא נחתו כלל להאי כללא אלא גבי שכר שעורים דעיקר קושיתם היה דמברך במ"מ לפי שיש בו מחמשת המינים וע"ז תירצו שפיר גם תי' זה דשתיה דכיון שאינו עשוי לסעוד אלא לשתות לא הוי בכלל מזון ועיקרו לא נעשה למזון, ובזה מבואר מה שכתבו התוס' ואפי' לרב ושמואל דאמרי כל שיש בו מחמשת המינים מברכין עליו במ"מ הכא לא הוי בהו ממש שעורין ואין שכר אלא טעמא בעלמא אף דכתבו להדיא גבי מיא דסילקא דאף שאין בה אלא מים וטעם הירקות, אלא דנ"מ בין ברכת במ"מ דתלוי במזון ובין ברכת בפה"א, ואי דתיקשי דא"כ איברא דאין מברכין במ"מ יברך עליו בפה"א, ע"ז באמת נצטרך לומר דכיון דאית להו עלויא אחרינא בפת לא קאי במילתיה ואינו מברך אלא שהכל אלא דלענין ברכת במ"מ אינו מיושב כ"כ תי' זה (אף שהתוס' הזכירו תי' זה לענין במ"מ) דהא לא שייך כלל במילתיה קאי דהא ברכת במ"מ עיקרו לא נעשה אם יאכלו אותו בעינו אלא בתבשיל ושללא בעינו ולכן תירצו התוס' תירוצים אחרים לענין במ"מ, אבל לענין בפה"א פשוט תירוץ זה דאמר הגמ' לענין קמחא, ואף דהרי"ף הוסיף שם דלא רגילי אינשי לספויי קמחא וכן הבה"ג הוסיף וקמחא בעיניה לא אכלי אינשי אפשר לומר דדוקא גבי קמחא דאוכל כל הפרי לא פחות מחטים שלמים ואם היה רגילות לאכול קמחא בעיניה לא היה זה נקרא נשתנה לגריעותא, אבל גבי שכר שעורים איברא דלגבי טעם השכר לא הוי בזה נשתנה לגריעותא מ"מ לגבי השעורים כיון דלא נכנס אלא הטעם ואית להו עלויא אחרינא בפת דיהיה הנאה בכל השעורים לא קאי במילתיה, ולא דמי למיא דסילקא דלא נשתנה לגריעותא דעומד לזה להתבשל.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות ברכת הפירות סימן רב סעיף ח

<ה> (פ) טו' (ח) טו' דבש ז' (מה) הזב מהתמרים, מברך (מו) עליו טז' ב' שהכל. וכן (צ) (מ) על משקין היוצאין מכל מיני פירות, חוץ מזיתים וענבים, י' מברך: י"א' שהכל.

משנה ברורה סימן רב ס"ק ח

(ח) אם הרוב יין וכו' - כדקיי"ל [יא] כל שהוא עיקר ועמו טפילה מברך על העיקר ופוסט את הטפילה וכל מין שהוא הרוב הוא העיקר והמיעוט טפל הוא לו:

שער הציון סימן רב ס"ק נד

(נד) ואתן פירות שרוב אכילתן הוא על ידי סחיטה, דעת הרשב"א דמברכין על מימי סחיטתן כמותן, אבל לדעת הרא"ש בכל גווני מברך שהכל, וכן סתם המחבר לקמן בסימן ר"ה סעיף ג, עיין שם בפרי מגדים והגר"א, ואפשר דרק מטעם ספיקא סתם הכי, דבברכת שהכל בודאי יוצא. אחר כך מצאתי שכן כתב במאמר מרדכי, ונפקא מינה לענין דיעבד, וצריך עיון:

שולחן ערוך אורח חיים הלכות ברכת הפירות סימן רב סעיף י

(ש) (ד) (ח) (מא) פירות ששראן או בשלן במים, אף ע"פ שנכנס טעם הפרי במים, יז' אינו מברך * על אותם המים יג' כב (נב) אלא יט' [ט] שהכל; <ט> (ת) ט' יח' והרא"ש כתב דאפשר (ג) שאם נכנס טעם הפרי במים מברך בפה"ע.

משנה ברורה סימן רב ס"ק י

(י) ואם הרוב שכר וכו' - ולא דמי להא דקיי"ל לקמן בסימן ר"ד ס"ה בהג"ה דדי שיש ביין מעט יותר מאחד בששה נגד המים ע"ש [יג] דהתם דרך מזיגת יין הוא במים וע"כ לא שייך לומר דיתבטל היין נגד המים שנמזגו במ דנעשה הכל כמין אחד [יד] משא"כ בשכר דאין דרך למזוג במ וכשני מינים בעלמא דמי דכל מין שהוא הרוב הוא העיקר ועיין בביאור הגר"א שדעתו לדינא דגם בענייניו שוה למזיגת יין במים:

שולחן ערוך אורח חיים הלכות ברכת הפירות סימן רה סעיף ב

<ד> (ג) (ב) ג' (ח) על המים שבישלו (ט) בהם ד' ירקות ב' (י) מברך הברכה עצמה (יא) שמברך על הירקות עצמן, (יב) אף על פי שאין בהם אלא טעם הירק; וה"מ כשבשלם בלא בשר, (ד) אבל >ה< בישלם ז' ה' ד' <ה' [ה] (ג) עם בשר, מברך עליו ג' שהכל.

משנה ברורה סימן רה ס"ק ב

(ח) על המים שבשלו - ואם שרה ירקות במים כתב הב"י בסימן ר"ב דדינו כמבושל וכדקיי"ל בעלמא דכבוש כמבושל ומ"מ ברוטב של אוגערקעס שהכבישה הוא רק בשביל האוגערקעס לבד שיחמיצו ואין כונתו בשביל מי הכבישה כלל מברך על הרוטב שהכל [טז] בר"ב סק"י וכ"כ הא"ר [ובמקום [יב] שמנהג רוב אנשי העיר לטבול בו פת במי האוגערקעס יצטרך לברך פה"א אף כששותה המשקין לבד]

משנה ברורה סימן רה ס"ק ג

(י) מברך וכו' - ודוקא כששלקן כדי לאכול גם את הירקות [טו] דאלו בישל הירקות או שראן לצורך מימיהן לבד לשתות ואתן אין מברך עליהן אלא שהכל ולכן המשקה שעושין בפסח מתפוחים וכל כה"ג אין מברך עליהן אלא שהכל:

שולחן ערוך אורח חיים הלכות ברכת הפירות סימן רה סעיף ג

<ה> (ה) ג' (ה) ד' (ד) אם ח ו' ח' סחטן, אינו מברך על אותם משקין אלא ד' שהכל.

משנה ברורה סימן רה ס"ק ג

(ג) יותר מחיים - מלשון זה משמע דאף כשהם טובים חיים ג"כ כיון שהם יותר טובים כשהם מבושלים מברך שהכל [ב] ומ"מ אם דרך [ג] רוב ב"א לאכלם ג"כ כשהם חיים מברך בפה"א:

שער הציון סימן רה ס"ק ב

(ב) כן משמע מאליה רבה ודרך החיים והגר"ז, וכן מוכח מהלבוש והעטרת זקנים בסימן ר"ב סעיף י"ב, עיין שם. ומשמע מדברי האליה רבה, דלהמגן אברהם שמצדד לדינא כהתלמידי רבנו יונה, אף כשמיעוט בני אדם אוכלין אותן כשהם

חיים, גם כן מברך אז עליהן בורא פרי האדמה, כיון שהם טובים לאכילה [אך לדינא אין מסכים כוותיה, עיין שם],
ומהגר"ז משמע דגם המגן אברהם סבירא לה דדוקא כשרוב בני אדם אוכלין אותה גם חיין:

שער הציון סימן רה ס"ק ג
(ג) היינו, באותו מקום, כן משמע בחיי אדם: